

KR 32/03 Valg av bispedømmeråd. Evaluering og forslag om endringer i regelverk

Råd, nemnder m.v.	Møtested	Møtedato
Kirkerådet	Oslo	4.-5. juni 2003

Saksbehandler: Per Tanggaard

Saksdokumenter:

Regler for valg av bispedømmeråd

Høringsuttalelsene (ikke vedlagt)

SAK KR 32/03 valg av bispedømmeråd Evaluering og forslag om endringer i regelverk

Sammendrag

På bakgrunn av bispedømmerådsvalget 2002 ble det foretatt en evaluering, der bispedømmerådene ble bedt om å komme med sine erfaringer og forslag til endringer i regelverket.

Bispedømmerådene er i hovedsak fornøyde med regelverket, men har også forslag til endringer i regelverket og forslag til presiseringer i bestemmelsene. Flere peker på behovet for å skape interesse og engasjement rundt nominasjonsarbeidet og gjennomføringen av valget.

Det foreslås at det avgående menighetsrådet utfordres til å fremme kandidater overfor det nye menighetsrådet, og at også ungdomsrådet eller tilsvarende i bispedømmene kan foreslå ungdomskandidater.

Det foreslås at Samisk kirkeråd vurderer ordningen med elektorer med sikte på å finne en bedre ordning.

Nominasjonskomiteene bør informeres om viktigheten av nominasjonsarbeidet, og bør om nødvendig kunne avholde flere møter. Nominasjonskomiteene oversender kandidatlistene til valgrådet innen 15. mars.

Når det gjelder kandidatliste for leke kirkelige tilsatte (§ 4-3), skal nominasjonskomiteen etter gjeldende regler "sørge for at listen inneholder kandidater som er under 30 år". Dette foreslås endret til "skal om mulig sørge for at listen inneholder kandidater under 30 år".

Forholdet mellom kandidatliste og stemmeseddel tydeliggjøres. Stemmesedlene bør inneholde nødvendig informasjon til velgerne.

Det anbefales at bispedømmerådet oppnevner medlemmer og varamedlemmer til valgrådet.

Det foreslås at det nyvalgte bispedømmerådet trer i funksjon 15. juni, slik at menighetsrådene får noe mer tid til å avgi stemme og eventuelle klager kan bli behandlet. Fristen for når stemmesedlene må være kommet inn, foreslås satt til 10. mai kl. 24.00. Klagefristen foreslås derfor satt til 10. juni.

Det foreslås ikke i denne omgang utprøving av annen valgordning for valg av bispedømmeråd, men at dette må vurderes nærmere i forbindelse med arbeidet med de kirkelige reformer og oppfølgingen av kirke/stat-arbeidet.

Forslag til vedtak:

1. På bakgrunn av erfaringene med gjennomføringen av bispedømmerådsvalget 2002, ser Kirkerådet at det er behov for å forbedre informasjonen og veiledningen overfor de som deltar i nominasjons- og valgprosessen.

Kirkerådet ber sekretariatet i kontakt med bispedømmerådene se nærmere på hva som kan gjøres for å skape engasjement og interesse for valget.

2. Kirkerådet anbefaler at det foretas enkelte endringer i regelverket på bakgrunn av drøftelsene på møtet. Kirkerådet vil på sitt neste møte

legge frem sin anbefaling overfor Kirkemøtet.

3. Kirkerådet vil be styringsgruppen for det kirkelige reformarbeidet vurdere om det bør utarbeides opplegg med sikte på å gjennomføre en prøveordning med visse sider av valget.

Saksorientering

Bakgrunn

En omfattende evaluering av regler for valg av bispedømmeråd ble foretatt i 1998, som resulterte i at Kirkemøtet 2000 vedtok en del endringer i regelverket.

For å få inn erfaringer med disse regelendringene og en evaluering av selve valget, ønsket Kirkerådet også en høring i forbindelse med bispedømmerådsvalget som ble gjennomført våren 2002.

Kirkerådet sendte et brev til alle bispedømmeråd juni 2002, der en ba om å få inn bispedømmerådernes, valgkomiteenes og nominasjonskomiteenes erfaringer. I brevet ble det bedt om tilbakemeldinger på bl.a. nominasjonsprosessen, tidsfrister, presentasjonen av kandidatene, avstemningen, bruk av elektorer og eventuelt andre uklare bestemmelser.

Det kom inn svar fra alle bispedømmerådene unntatt ett, og også noen rapporter og innspill fra nominasjons- og valgkomiteer og fra prostene, som bispedømmerådet hadde bedt om som bakgrunn for sin evaluering.

Høsten 2002 avga bispedømmerådene uttalelse til Kirke/stat-utvalgets innstilling, som også berørte valgordningen for valg av bispedømmeråd. Disse tas bare i begrenset grad med her, men vil bli tatt opp i sak KR 24/03 Hovedplan for kirkelig reformarbeid.

Bispedømmerådernes evaluering

Bispedømmerådene er i hovedsak fornøyde med regelverket, ikke minst etter de endringer som Kirkemøtet gjorde i 2000, men har også forslag til endringer

i regelverket og forslag til presiseringer i bestemmelsene. Noen påpeker at gjennomføringen fungerte uten problemer og at oppslutningen var tilfredsstillende (Stavanger). Noen påpeker at det gikk greit til tross for knappe tidsfrister, bl.a. Bjørgvin, som også ønsker en forenkling av regelverket siden de enkelte kapitlene inneholder mange identiske formuleringer. Noen ønsker mer ferdigprodusert valgmateriell. Enkelte spør om bispedømmerådene har satt av tilstrekkelig med tid og ressurser til planleggingen og gjennomføringen av valget.

Oslo skriver at "generelt sett får man inntrykk av at engasjement og interesse omkring bispedømmerådvalg ikke er stort...Kretsen av involverte er meget liten i forhold til at de valgte skal representere folkekirken både i bispedømmet og på landsplan gjennom Kirkemøtet".

Enkelte bispedømmeråd, bl.a. Oslo, ønsker at det blir satt i gang et arbeid med en mer grunnleggende vurdering av reglene med sikte på å endre selve valgordningen, for eksempel ved å innføre direkte valg til bispedømmerådet.

Nedenfor gjennomgås erfaringene og forslagene til endringer.

a) Presiseringer – tolkninger av regelverket

I løpet av valgperioden mottok Kirkerådet en rekke henvendelser med spørsmål om hvordan regelverket skulle forstås. Man ønsket å forsikre seg om at man ikke gjorde noe galt. Det gjaldt bl.a. spørsmål om valgbarhet for prest, tolkningen av at listen for leke kirkelige tilsatte skal inneholde kandidater som er under 30 år, om varamedlemmer til bispedømmerådet kan velges inn i nominasjonskomiteen, og om kandidatlisten kan brukes som stemmeseddel.

Kirkerådet foretok enkelte presiseringer eller utfyllende bestemmelser i reglene med hjemmel i regelverket § 8. Når det gjelder kandidatlisten for leke kirkelig tilsatte, presiserte Kirkerådet at det må antas å innebære at listen skal inneholde to eller flere personer som ikke har fylt 30 år. Når det gjelder om varamedlemmer til bispedømmerådet kan velges inn i nominasjonskomiteen, har Kirkerådet tolket reglene slik at reglene ikke gjelder for varamedlemmer. Det vil si at varamedlemmer til bispedømmerådet kan være representert – er valgbare – til nominasjonskomiteen. Når det gjelder kandidatlistene og stemmesedler, er bestemmelsene uklare, jf. §§ 2-4, 2-5 og 7-2. Det skal benyttes stemmesedler, men disse kan være identiske med kandidatlisten. Om en benytter det ene eller andre, vil ikke medføre at stemmeseddelen skal forkastes. Bispedømmerådene ble informert om de presiseringer og tolkninger som Kirkerådet foretok.

b) Valg av nominasjonskomité - § 2-1

Agder påpeker at "nominasjonsprosessen er et undervurdert og underfokusert element i valgordningen. Denne prosessen må være så demokratisk og engasjerende som mulig".

Flere bispedømmeråd påpeker at det er ulik praksis blant prostene vedrørende innkalling av møter for valg av de tre nominasjonskomiteene. Det påpekes at det bør vurderes om det skal settes en tidsfrist i regelverket for prostens innkalling.

Andre peker på at valg av nominasjonskomite er en tungvint løsning. Ikke minst er det vanskelig å samle alle fellestrådsansatte i prostiet for å velge nominasjonskomité. Bjørgvin anser også ordningen for tungvint, men peker på nødvendigheten av god planlegging slik at møtene kan kombineres med andre samlinger i prostiet, og dessuten påpeker bispedømmerådet at det er vanskelig å finne gode alternativer.

Bjørkelangen menighetsråd mener ordningen er tungvint og foreslår at bispedømmerådet oppnevner et valgråd på fem medlemmer som også fungerer som valgkomité. Menighetsrådene sender inn forslag til kandidater på høsten og valgkomiteen sender ut et begrunnet forslag samt de øvrige innkomne forslagene, som menighetsrådene kan stemme på.

Agder foreslår at "hele valgprosessen starter med at nominasjonskomiteene oppnevnes. Dette bør skje tidlig på høsten før valgåret. Når oppfordringen om nominasjon av kandidater sendes ut, opplyses også om hvem som er prostiets medlem av nominasjonskomiteen og hvordan denne kan kontaktes i prosessen. Medlemmet i nominasjonskomiteen kan også, eventuelt i samråd med prosten, invitere til møte i prostiet hvor strategi for nominasjonsmøtet diskuteres".

Et bispedømmeråd stiller spørsmål ved enkelte av prostenes rolle i møtet. Enkelte menighetsrådsmedlemmer opplevde at prosten forsøkte å påvirke dem om hvem som burde velges inn i nominasjonskomiteen og hvem de burde foreslå som kandidater. Det antydes at prostene bør få en orientering om sin rolle i nominasjonsprosessen og hva det skal informeres om.

Oslo uttaler: "Vi ser at sider av arbeidet omkring og engasjement i bispedømmerådvalget er utfordringer – ikke til lov- og regelverk – men til

initiativ, nytenkning og informasjonsarbeid fra administrasjon og valgstyrets side".

Kirkerådets merknader

Etter Kirkerådets mening er det viktig å få til en bred nominasjonsprosess, der henholdsvis en fra hvert menighetsråd (lederne), prestene og de ansatte velger et medlem fra hvert prosti til de respektive nominasjonskomiteene. Selv om denne prosessen mange steder ikke synes å ha skapt stor deltakelse eller noe stort engasjement, er det viktig å videreføre dette opplegget.

Bispedømmerådet bør forsøke å informere bedre om betydningen av å få valgt en bred og best mulig nominasjonskomité.

Prostenes rolle må tydeliggjøres både mht. innkalling, informasjon om reglene og nominasjonskomitéenes arbeid. Bispedømmerådet i samråd med Kirkerådet bør sende et brev til prostene i god tid før innkalling til de møter der en skal velge nominasjonskomitéer for hhv leke medlemmer, prester og lek kirkelig tilsatte, slik at prosten kan finne egnede tidspunkt for disse møtene. På disse møtene bør en avtale nominasjonskomitéenes møtedatoer der en skal sette opp kandidatlistene. Nominasjonskomiteene bør ha avsluttet sitt arbeid og oversendt kandidatlistene og opplysninger om kandidatene til valgrådet innen 15. mars.

c) Forslag på kandidater

Flere påpeker at det kom inn få forslag på kandidater fra menighetsråd, prester og leke kirkelige tilsatte. Tunsberg uttaler at "det er forholdsvis mange som ikke foreslår kandidater".

Mange sendte bare inn navn på kandidater som ikke var forespurt. Andre prostier hadde samarbeidet og foreslått noen kandidater som mange menigheter sto bak, og hadde bidratt med personalopplysninger om de enkelte kandidatene. Når det bare kom inn navn, som ikke var forespurt, var det ofte vanskelig for nominasjonskomiteen å finne frem til disse kandidatene. Disse ble derfor ofte forbigått, fordi man ikke hadde tid til å finne frem til dem. Flere peker på den korte fristen.

Svært mange foreslår derfor at det bør være det gamle menighetsrådet evt. i samarbeid med det nye, som bør foreslå kandidater, eller at det gamle rådet bør sende inn forslag som det nye rådet kan vurdere. Tunsberg foreslår at de gamle menighetsrådene foreslår kandidater (de har best kjennskap til kandidater og bispedømmerådets arbeid), og at det nye velger (kan skape

engasjement og eierforhold til rådet). De nye menighetsrådene har ofte dårlig bakgrunn for å foreslå kandidater. Agder foreslår at "det bør fremgå eksplisitt av reglementet at begge råd har anledning til å fremme kandidater...

Oppfordring om å fremme kandidater bør stiles til begge menighetsråd og senest innen 15. november". Borg foreslår å utsette valget ½ år. Enkelte mener det bør vurderes å legge valget midt i menighetsrådsperioden. Enkelte nevner også at ungdomsrådet i bispedømmet bør kunne komme med forslag direkte til nominasjonskomitéen.

Ikke alle gir informasjon om hvor mange som sendte inn forslag på kandidater. I Tunsberg kom det "litt flere forslag til kandidater enn det var plasser til på listene, men ingen under 30 år". I Bjørgvin kom det inn forslag på 61 kandidater til leke medlemmer, 10 prester (prestene hadde samlet seg om felles forslag) og 9 lek kirkelig tilsatte. I Hamar kom det inn forslag på kandidater fra 1/3-del av menighetsrådene.

Kirkerådets merknader

Kirkerådet går inn for at det gamle menighetsrådet utfordres til å fremme kandidater overfor det nye rådet og at det legges til rette for dette gjennom bred informasjon til begge rådene. Regelverket bør endres i samsvar med dette. Det sittende menighetsrådet bør informeres innen 1. oktober. Kirkerådet mener det også bør legges til rette for at ungdomsrådet eller tilsvarende organ i bispedømmet bør utfordres til å sende inn forslag til ungdomskandidater.

d) Valgordning for valg av samiske representanter - elektorer

Samisk kirkeråd skal oppnevne 15 elektorer til å foreta valget av de samiske representantene, jf. § 2-4 annet ledd.

Nidaros mener det er behov for å endre valgreglene og foreslår at saken tas opp med Samisk kirkeråd. Utvalget for sørsamisk kirkelig uttaler at "Elektor-systemet fungerer dårlig. Det er vanskelig å være elektorer for alle tre bispedømmene, da en må velge representanter de ikke har noen kjennskap til. Hvis elektorsystemet skal fortsette må det være nok å være elektor i et bispedømme". Utvalget går derfor inn for direkte valg av representanten fra sørsamisk område.

Det samme påpeker Nord-Hålogaland: "Ordningen med elektorer er lite tilfredsstillende. Det er for få personer som velger den samiske representanten i bispedømmerådet – 15 stykker. Når ikke alle kunne stemme, blir bildet ikke

bedre. Ved forrige valg stemte bare 8 av 15 elektorer. Ordningen er etter vår mening lite brukbar og må vurderes".

Kirkerådets merknader

Ordningen med bruk av elektorer ble drøftet av Samisk kirkeråd i forbindelse med utarbeidelsen av regelverket i 1996 (KM 18d/96), og også ved revisjonen i 2000 (KM 11/00), uten å finne frem til en bedre ordning. En bør muligens vurdere å øke antall elektorer, for eksempel til 10 innen hvert språkområde og at disse kun stemmer på kandidater innen eget språkområde.

Kirkerådet ber Samisk kirkeråd drøfte saken med henblikk på å foreslå endringer som kan legges frem for Kirkemøtet i høst.

e) Nominasjonskomiteens arbeid - kandidatlistene

Flere påpeker at nominasjonskomiteene både fikk svært liten tid til sitt arbeid og at det ble gitt lite informasjon om hvilket arbeid de skulle gjøre. Noen peker på at nominasjonskomiteens medlemmer ikke engang visste at de var valgt, før de ble innkalt til møte. Delvis skyldes dette vanskeligheter med å få tak i riktige adresser til de som var oppnevnt, slik at postgangen tok svært lang tid.

At nominasjonskomiteene i enkelte bispedømmer ble oppfordret til kun å ha ett møte fordi det var dyrt å samle dem flere ganger, gjorde arbeidet vanskelig og fikk konsekvenser for resultatet. Dersom det for eksempel ikke var foreslått kandidater under 30 år, var det vanskelig å finne frem til ungdomskandidater i løpet av møtet. Dessuten ble kandidater som det ikke forelå biografiske opplysninger om, lagt til side. Mangelfulle forslag i henhold til de kriterier som var satt opp, bl.a. alder, kjønn, stilling, geografi og gjenvalg osv., vanskeliggjorde arbeidet. Det var også en del usikkerhet om hvorvidt medlemmer av det sittende bispedømmerrådet hadde sagt seg villige til å stille til gjenvalg, eller om de som hadde sagt seg villige, var foreslått som kandidater.

Gjennomføringen av møtet synes å foregå svært ulikt og hvor det var få regler og rutiner å forholde seg til. Nominasjonskomiteenes arbeid ble fra sekretariatets side tilrettelagt svært ulikt.

Flere nominasjonskomiteer fant det vanskelig å oppfylle alle de kriterier for oppsett av en kandidatliste som er fastsatt (kjønn, alder/under 30 år,

geografi/distrikter), samtidig som de ønsket å nominere de beste kandidatene, få en god spredning mht. kompetanse, bakgrunn/erfaringer og at en skal ivareta kontinuitet. Enkelte, bl.a. Hamar, peker på at muligens burde listene settes opp i prioritert rekkefølge og med en viss kontakt med de øvrige nominasjonskomiteene, slik at det lå noe prioritering og koordinering bak kandidatforslagene. En prioritering av listene vil også kunne gjøre nominasjonskomitéenes arbeid mer interessant.

Enkelte påpeker den viktige rollen nominasjonskomiteen har med å sette opp kandidatliste – og at det enkelte steder synes å ha foregått en "siling" av kandidatene ut fra teologiske spørsmål, kirkesyn, organisasjonstilknytning osv. Listene blir dermed mindre representative enn de kunne ha vært.

Noen reagerer på at nominasjonskomiteen "skal sørge for at listen inneholder kandidater som er under 30 år", når dette må forstås dit hen at en skal sette opp en liste på *fem* lek kirkelig tilsatte kandidater og at *to* bør være under 30 år, jf. § 4-3. De peker på at det er forholdsvis få kirkelige tilsatte under 30 år og mener derfor at en slik bestemmelse virker udemokratisk.

Kirkerådets merknader

Nominasjonskomiteen har en viktig rolle og betydelig makt. Nominasjonskomiteens ansvar for å sette opp en kandidatliste som ivaretar kriteriene mht. kjønn, alder, geografi, yrke, kontinuitet osv. bør understrekes. Nominasjonskomiteene bør informeres om viktigheten av å få frem bredt sammensatte kandidatlistor, slik at valget blir mest mulig reelt. Valget bør foregå under selve valget og ikke ved valg av nominasjonskomiteer eller ved oppsetting av kandidatlistor. Videre må komitéene få tid utover det første møtet, slik at de aktuelle kandidater kan spørres og det gis anledning til å innhente biografiske og andre opplysninger om kandidatene. Det bør legges til rette for at nominasjonskomiteene kan ha to møter.

Bestemmelsen i § 4-3 bør være tilsvarende som for prester: Nominasjonskomiteen skal...om mulig sørge for at listen inneholder kandidater under 30 år (yngre kandidater).

f) Informasjon til kandidatene og presentasjon av kandidatene

Flere påpeker at personer som ble forespurt om å være kandidater savnet informasjon om bispedømmerrådets arbeid. Disse mener det bør utarbeides en informasjonsbrosjyre som kan benyttes til et slikt formål.

Når det gjelder presentasjon av kandidatene, ble det gjort forskjellig. Noen laget fine trykksaker med bred presentasjon, mens andre steder synes presentasjonen å ha vært mangelfull. Noen mener at en bred presentasjon av kandidatene om mulig bør legges til bispedømmemøtet. Tunsberg mener det bør lages en felles mal som utformes av Kirkerådet.

Det er også noe uklart om hvem som mottar stemmesedlene og opplysningene om kandidatene. Når det gjelder menighetsrådsmedlemmene, sendes de til menighetsrådet. Når det gjelder prestene, sendes de hver enkelt stemmeberettiget prest. Når det gjelder lek kirkelig tilsatte, sendes de enten til hver enkelt tilsatt eller til kirkevergen for videre distribusjon.

Kirkerådets merknader

Nominasjonskomiteene og valgrådene bør få tilgang på det presentasjonsmaterialet som ble benyttet ved siste valg, men for øvrig bør det være opp til nominasjonskomiteene i forståelse med valgrådet å finne frem til egnede måter og utforme presentasjonen på og hva denne skal inneholde. Kirkerådet mener likevel det kan være grunn til å understreke at det bør tas med opplysninger om kandidatene "som vil være av betydning for de som skal avgi stemme", jf. § 2-3 siste ledd.

I henhold til reglene § 7-2 skal stemmesedlene m.m. sendes til menighetsrådene, til hver enkelt prest og hver enkelt lek kirkelig tilsatt direkte.

g) Valgsedler, stemmesedler, kandidatlistor, følgeskriv, omslagskonvolutt, jf. § 2-4 – 2-6

Flere av bispedømmerådene mener bestemmelsene på dette området er utydelige og kan misforstås, også slik at det blir gjort feil, med den følge av stemmesedlene blir forkastet.

Flere foreslår at det bør lages ferdig trykte stemmesedler, ferdig trykte følgesedler som bare er å fylle ut, ferdig adresserte returkonvolutter, ferdig trykte stemmekonvolutter osv. Det er ikke nok å fortelle velgerne hvorledes en skal gjøre det, en må legge det ferdig for dem.

Det pekes også på at det valgmateriellet som sendes ut må kvalitetssikres.

Enkelte steder fikk ikke alle alt valgmateriellet, med den følge at enkelte unnlot å stemme.

Flere peker på at forholdet mellom kandidatliste og stemmeseddel er uklart, jf. § 2-4 og § 2-5, også i forhold til hvordan man kan stemme på andre kandidater eller stemme blankt. Stavanger foreslår at det utarbeides ens stemmesedler og at en kan krysse av på disse for det antall kandidater som skal velges. Dersom en stemmeseddel inneholder flere navn enn tillatt, skal den forkastes.

Kirkerådets merknader

Kirkerådet anbefaler at den tilsendte stemmeseddel, som skal benyttes, jf. § 2-5, får ens utforming og at denne også inneholder nødvendig informasjon til velgerne. § 2-4 annet ledd endres som følge av dette.

Enkelte praktiserer at det kun sendes ut en stemmeseddel og at menighetsrådet selv må kopiere det antall en trenger. Dette er ikke i samsvar med bestemmelsene, og bør kun benyttes dersom menighetsrådet har mottatt for få stemmesedler. Dette tas med i følgeskrivet i omslagskonvolutten, jf § 2-6.

h) Selve avstemningen

Enkelte av menighetsrådene har ingen drøfting av kandidatene før avstemningen.

Kirkerådets merknader

Dette er en tolkning som ikke kan leses ut av bestemmelsene, jf. § 2-5. Menighetsrådet bør drøfte saken, kandidatenes kvalifikasjoner i forhold til bispedømmerådets oppgaver, distriktshensyn osv. før avstemningen. Medlemmene bør også informeres om at det er anledning til å stemme blankt og å stemme på andre kandidater enn de nominerte.

i) Fristen for å sende inn stemmesedler, jf. § 2-6

Stemmesedlene må i hht. reglene være innkommet innen 1. mai. Noen mener dette er en svært kort frist. Enkelte menighetsråd hadde ikke møte i april, med

det resultat at en ikke fikk behandlet saken eller fikk avgitt stemme.

Flere påpeker at det er uheldig å sette fristen til 1. mai, da det ikke går noen post den dagen. Valgrådet i Oslos godkjenning av stemmesedler som var poststemplet 2. mai ble godkjent. Andre godkjente at stemmesedler som var kommet inn før valgrådet foretok opptelling, ble godkjent. Noen godkjente ikke stemmesedler som kom inn etter fristen, dvs. som ikke forelå innen 1. mai.

Hamar påpeker at valget bør utsette noe, f.eks en måned og at evt. fristen for å foreslå kandidater flyttes fra 15. februar til 1. mars.

Kirkerådets merknader:

Kirkemøtet 2000 drøftet fristen for innsending av stemmesedler og vedtok at denne fortsatt skal være 1. mai. Kirkerådet vil foreslå for å ivareta at flest mulig menighetsråd kan få anledning til å avgi stemme, at fristen settes til innen 10. mai kl 24 (dersom ikke valgrådet bestemmer noe annet). Dette medfører at de nye bispedømmerådene må tre i funksjon noe senere, for eksempel 15. juni.

j) Stemmeberettigede

Enkelte påpeker at det fortsatt kan være vanskelig å vite hvem som er tilsatt i offentlig kirkelig prestestilling, jf § 5-1.

Kirkerådets merknader

Bestemmelsene på dette området synes klare nok. Det må være bispedømmerådets ansvar å ha kjennskap om hvilke prester "som tjenestegjør i en fast offentlig kirkelig prestestilling" og hvilke institusjonsprester m.v som er tilsatt av offentlig (kirkelig, statlig, fylkeskommunal eller kommunal) myndighet. Dessuten er Kirkerådet gitt myndighet til i tviltilfelle å avgjøre om en person har stemmerett og er valgbar, jf. § 5-4.

k) Valgrådet

Det er få merknader til valgrådets oppgaver. Noen nevner at valgrådet kun hadde ett møte og hvor kun to av fem møtte. Dette var uheldig bl.a. fordi det

ikke forelå ungdomskandidater og fordi en ikke fikk drøftet hvordan presentasjonen av kandidatene burde være.

Ved opptellingen var heller ikke valgrådet fulltallig, og det var ikke mulig å innkalle varamedlem. Dette resulterte i at ansatte på bispedømmekontoret måtte innkalles for å bistå valgrådet.

Noen påpeker at ved opptellingen bør det være 3 grupper med 4 personer i hver, for å kontrollere stemmesedlene mot følgeskrivet osv.

Kirkerådets merknader

Reglene gir ikke entydig bestemmelse om at det skal velges varamedlemmer til valgrådet, jf § 1. Det bør tas med i bestemmelsene at bispedømmerådet skal oppnevne medlemmer og varamedlemmer til valgrådet.

1) Valgresultatet

Ikke alle har gitt informasjon om hvor stor valgoppslutningen var for hhv menighetsråd, prester og lek kirkelig tilsatte, eller hvor mange stemmesedler som ble forkastet. Se tabellen nedenfor. Det antydes at den lave valgdeltakelsen blant kirkelig tilsatte kan skyldes at mange har stillinger ned mot minimumsgrensen på 15 timer (Møre). Noen peker på at det bør være en oppgave for kirkevergen å bidra til at de ansatte informeres om valget og avgir stemme. Det var få stemmesedler som ble forkastet.

Tab. Oversikt over prosentandel av menighetsrådene, prestene og de leke kirkelig tilsatte som avga stemme, og antall stemmer som ble forkastet

Bispedømme	menighetsråd	prest	lek kirkelig	forkastet
Oslo				
Borg	90%			
Hamar				

Tunsberg			svært lav	
Agder				
Stavanger				
Bjergvin	96%	71%	38%	
Møre	86%	73%	51%	10
Nidaros	90%	98/	164 stemmer	6
Sør-Hålogal.				
Nord-Hålogal.				

Tabellen viser at oppslutningen blant menighetsrådene var høyere enn hos prestene og at den synes å være forholdsvis lav blant lek kirkelig tilsatte. Men tallmaterialet er svært begrenset.

Når det gjelder elektorer for valg av samiske representanter, var det kun 11 stemmesedler ved valg av samiske representanter.

Enkelte bispedømmer peker på at sammensetningen av rådet har blitt skjevt. For eksempel har Nord-Hålogaland en representant i rådet fra Finnmark og seks fra Troms fylke. Borg nevner at det ble valgt inn få medlemmer fra de nordligste prostiene. Bjergvin peker på at Bergen by med mange innbyggere kommer dårligere ut enn de omkringliggende distriktene med få innbyggere, men med mange menighetsråd. Det pekes på at folk stemmer på dem som bor i nærheten.

Andre påpeker at resultatet mht. alder, kjønn og kompetanse også kan bli svært skjev. I Hamar er det seks kvinner og en mann i rådet, mens det er motsatt i Stavanger.

Hamar synes å ha gitt en ungdomsrepresentant fast møte- og talerett i rådets møter, og vararepresentanten for lek kirkelig tilsatte fast møte-, tale- og forslagsrett i rådets møter.

Kirkerådets merknader

Det er uheldig at så få synes å delta i avstemningen, særlig blant prester og ikke minst blant lek kirkelig tilsatte.

Kirkerådet kan vanskelig se hvordan slike skjevheter i valgresultatet kan forhindres. Det vil ved demokratiske valg, være slik at det er velgerne som avgjør hvem som blir medlemmer.

Det bør vurderes om det er i samsvar med bestemmelsene at andre medlemmer enn de som er valgt, gis møte-, tale- og evt. forslagsrett, jf. regler om formene for bispedømmerådets virksomhet. I disse reglene er det ikke, i motsetning til tilsvarende regler for Kirkerådet § 4 nr. 5 tatt inn en bestemmelse om at "rådet kan innkalle andre personer til å delta i forhandlingene, men uten stemmerett". Selv om det er åpne møter, tilsier ikke det tale- og forslagsrett.

m) Klagefrist

Bestemmelsen i dag lyder: "Klagen må være kommet inn til valgrådet innen 30 dager etter valget". Det kan være uklart når valget foregår eller når det er avsluttet. Dette ble delvis aktualisert ved dette valget i forbindelse med at flere nominasjonskomiteer ikke hadde nominert kandidater under 30 år.

Kirkerådets merknader.

Bestemmelsen er uklar. Det nye rådet trer i funksjon 1. juni, jf § 7-3. Det er uheldig at rådet trer sammen før valgrådet og Kirkerådet har behandlet en eventuell klage, jf § 6-4, særlig om Kirkerådet finner å måtte påby nytt valgoppgjør. Kirkerådet vil anbefale at fristen for inngi klage settes til 10. juni, jf merknadene til neste pkt. Kirkerådet vil ellers foreslå at fristen settes til 25. mai, evt. innen utgangen av mai, dersom rådet fortsatt skal tre i funksjon 1. juni..

n) Valgperioden

Enkelte foreslår at valg av bispedømmeråd bør legges midt i menighetsrådsperioden. Andre foreslår at det utsettes en til to måneder, og

andre igjen at menighetsrådet tiltrer umiddelbart etter at det er valgt.

Oslo foreslår forsøksordninger i enkelte bispedømmer, bl.a. med indirekte valg, og at valget legges til samme høst som menighetsrådsvalget og får samme funksjonsperiode.

Kirkerådets merknader

Kirkerådet anser ikke at man har tilstrekkelig grunnlag for eller har utredet alternative ordninger med å avholde bispedømmerådsvalget samme dag som menighetsrådet eller å gjennomføre direktevalg til bispedømmerådet, til at en kan igangsette forsøk eller prøveordninger med dette. Dette vil imidlertid være en viktig sak for styringsgruppen for det kirkelige reformarbeidet å arbeide videre med.

Før en eventuelt foretar mer grunnleggende endringer i regelverket, mener Kirkerådet en kun bør foreta mindre og helt nødvendige endringer/revisjoner. For at menighetsrådene skal få bedre tid til å stemme, foreslås at fristen for å avgi stemme settes til 10. mai, med den følge at det nye bispedømmerådet trer i funksjon 15. juni i stedet for 1 juni, jf. pkt i).

o) Dekning av utgifter

Et bispedømmeråd har forholdt seg til at utgifter i forbindelse med det møtet som prostens innkaller til i nominasjonsprosessen, må bæres av menigheten. Noen menigheter velger av den grunn å utebli fra møtet.

Hamar peker på at det er behov for at nominasjonskomiteen møtes minimum to ganger, og at det må sørges for midler til det.

Kirkerådets merknader

I forbindelse med Kirkemøtets behandling av regelverket i 2000, henvendte Kirkerådet seg til departementet om dekning av utgiftene i forbindelse med valget. I brev fra departementet 7. november 2000 forutsettes det at "bispedømmerådet dekker utgiftene i forbindelse med valg av bispedømmeråd innenfor de budsjetttrammer som gjelder til enhver tid". Bispedømmerådene er orientert om dette, bl.a i brev fra Kirkerådet 7. november 2001.

**